

93 χρόνια

Ἡ Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας

Ἡ Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, 93 χρόνια σπὴν ὑπηρεσία τῆς Γνησίας Ὁρθοδοξίας μὲ ἄρθρα ἐνημερωτικά καὶ πνευματικά, μὲ μελέτες ποὺ μορφώνουν τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα. Μὲ Συνοδικὲς Ἀνακοινώσεις καὶ νέα ἀπὸ τὶς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γ.Ο.Χ. Διαβάστε καὶ διαδίδετε τὴν Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ ἔγκυρο καὶ ἀγωνιστικὸ περιοδικό.

Ἄρχεῖο παλαιῶν τευχῶν:

<http://sites.google.com/site/thevoiceoforthodoxy/>

ἈΦΙΕΡΩΜΑ

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ ρόλος της στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821

Ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἀποτελεῖ σημεῖον ἀντιλεγόμενον γιὰ τοὺς νεοἼλληνας, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀνίκανοι νὰ διακρίνουν στὸ κοσμοϊστορικὸ αὐτὸ γεγονός τὸ στοιχεῖο ἐκεῖνο τῆς ἱερότητας, ὅπως ἔλεγε ὁ Φώτης Κόντογλου, ποὺ ἀναδεικνύει τὴν ἐπανάσταση σὲ κάτι τὸ ξεχωριστό, τὸ μοναδικὸ καὶ τὸ ἀνυπέρβλητο. Καὶ εἶναι σημεῖο ἀντιλεγόμενο, διότι συνδέεται πολὺ στενὰ μὲ τὴν ἐκκλησία, ἡ ὁποία ὄχι μόνον πρωτοστάτησε στὴν ἐπανάσταση, ἀλλὰ οὐσιαστικὰ τὴν προκάλεσε καὶ τὴν καθοδήγησε, τιθεμένη ἐπικεφαλῆς της.

Ἡ ἐκκλησία σὸ διάβα τῶν αἰῶνων κράτησε ἄσβεστη τὴ φλόγα τοῦ ἐλληνισμοῦ καὶ τὴ δίψα του γιὰ ἐλευθερία. Τὸ οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο ἀμέσως μετὰ τὴν ἄλωση τοῦ 1453 φρόντισε νὰ ἀναδιοργανώσῃ

τὴν παιδεία τοῦ ὑποδούλου γένους, μὲ τὴν πεποιθή-
ση ὅτι ἡ παιδεία θὰ διασφάλιζε τὴν ἔθνικὴ συνέχεια
καὶ θὰ ἐπέτρεπε στοὺς Ἕλληνες νὰ ἀποκτήσουν τὴν
ἀπαιτούμενὴ αὐτοπεποίθηση, γιὰ νὰ διεκδικήσουν
μὲ πιθανότητες ἐπιτυχίας τὴν χαμένη ἐλευθερία τους.
Ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς παιδείας θὰ ἦταν
ὅμως ὀπωσδήποτε μακρὺς καὶ ἐπώδυνος. Ἡ πα-
τριαρχικὴ Μεγάλὴ τοῦ Γένους Σχολὴ δημιουργήθηκε
ἤδη τὰ πρῶτα χρόνια μετὰ τὴν ἄλωση. Τὸ πατριαρ-
χεῖο φρόντισε νὰ συγκεντρώσει ἐκεῖ τὰ πιὸ φωτεινὰ
μαλὰ τοῦ ἔθνους, γιὰ νὰ μεταλαμπαδεύσουν τὶς
γνώσεις τους στοὺς ὑπόδουλους. Παράλληλα φρόντι-

σε νὰ στείλει ἱεροκήρυκες ἀκόμη καὶ στὶς πιὸ ἀπομα-
κρυσμένες περιοχὲς τῆς χώρας, γιὰ νὰ χτίσουν μο-
ναστήρια, τὰ ὁποῖα θὰ λειτουργοῦσαν ὡς πνευματικὰ
κέντρα τῶν περιοχῶν αὐτῶν.

Ἔτσι ὁ δέκατος ἔκτος αἰῶνας εἶναι ὁ αἰῶνας τῆς
ἴδρυσης ἑνὸς πλήθους σημαντικῶν μοναστηριῶν
στὸν ἑλληνικὸ ἔθρονον. Ἡ μονὴ Βαρλαάμ στὰ Μετέωρα,
ἡ μονὴ Σταυρονικήτα στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἡ μονὴ Φλα-
μουρίου στὸ Πήλιο, ἡ μονὴ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων
κοντὰ στὴν Καστοριά εἶναι μερικὰ μόνο ἀπὸ τὰ ση-
μαντικὰ μοναστικά κέντρα ποὺ δημιουργοῦνται τὴν
ἐποχὴ αὐτὴ μὲ πρωτοβουλία τοῦ πατριαρχείου βάσει
ἐνὸς κεντρικοῦ σχεδιασμοῦ. Τότε ἐμφανίζονται κι' οἱ
πρῶτοι φλογεροὶ ἱεροκήρυκες ποὺ ὀργώνουν τὴν
Ἑλλάδα, διδάσκοντας Χριστὸ καὶ πατρίδα. Ὁ ἅγιος
νεομάρτυς Ἰάκωβος ὁ Νέος εἶναι ὁ πιὸ σημαντικὸς
ἀπὸ αὐτοὺς. Ἀφοῦ ἀσκήτεψε γιὰ πολλὰ χρόνια στὴν
σκήτη Ἰβήρων στὸ Ἅγιον Ὄρος, μετέβη στὴ συνέχεια
στὴν Αἰτωλοακαρνανία μὲ τοὺς μαθητὲς του, γιὰ νὰ
διδάξει τοὺς ὑποδούλους. Ἐκεῖ τελικὰ τὸν συνέλα-
βαν καὶ ὑπέστη τὸ μαρτύριο στὴν Ἄδριανούπολη. Ὁ
ὄσιος Δαυὶδ ὁ Γέρον, ἰδρυτὴς τῆς ὁμώνυμης μονῆς
στὴν Εὐβοία εἶναι ἕνας ἄλλος ἱεροκήρυκας, ὁ ὄσιος
Διονύσιος ὁ ἐν Ὀλύμπῳ ἀνανεώνει τὸν μοναχισμὸ
στὸν Ὀλυμπο, ἐνῶ ὁ ἅγιος Θεωνᾶς, μαθητὴς τοῦ

ἀγίου Ἰακώβου τοῦ Ἰβηροσκητιώτου, ἵδρυσε τὴ μονὴ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας κοντὰ στὴ Γαλάτιστα τῆς Χαλκιδικῆς κι' ἔγινε ἀργότερα ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης. Ὁ ἅγιος Βησσαρίων ἐπίσκοπος Λαρίσης καὶ ὁ ἅγιος νεομάρτυς Σεραφεῖμ ἐπίσκοπος Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, ἀναδεικνύονται σὲ ἡγέτες τοῦ δούλου γένους, ἀντιστεκόμενοι μὲ θάρρος καὶ παρρησία σὲ αὐθαιρεσίες τῆς τουρκικῆς διοίκησης καὶ ὀργανώνοντας σιγὰ σιγὰ τὴν ἀντίσταση τοῦ ὑπόδουλου γένους.

Ὁ δέκατος ἔβδομος αἰῶνας εἶναι ὁ αἰῶνας κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ προσπάθειες τῆς ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση μέσω τῆς ἐνίσχυσης τῆς παιδείας ἐντείνονται. Ὁ μάρτυρας πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρης, ἵδρυσε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ πρῶτο τυπογραφεῖο ἐλεγχόμενο ἀποκλειστικὰ ἀπὸ Ἕλληνες. Οἱ Ἰησοῦίτες κατηγορήσαν τὸν πατριάρχη ὡς προτεστάντη καὶ οἱ Τοῦρκοι τὸν ἀπαγχόνισαν, ἐνῶ τὸ τυπογραφεῖο ἔκλεισε. Πρόλαβε ὅμως νὰ τυπωθεῖ ἡ πρώτη μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης στὰ νέα ἑλληνικὰ ἀπὸ τὸν Μάξιμο τὸν

Καλλιπολίτη. Ὁ ἅγιος ἱεράρχης μας, Χρυσόστομος πρῶην Φλωρίνης, ὅταν σπουδάζεε στὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἔγραψε ἐκτενὴ διατριβή, γιὰ νὰ ἀποδείξει τὴν ὀρθοδοξία καὶ τὴν ἀγιότητα τοῦ Κυρίλλου Λούκαρη, ὑπερασπιζόμενος τὴν μνήμη του ἔναντι τῶν ἀνιερων συκοφαντῶν του.

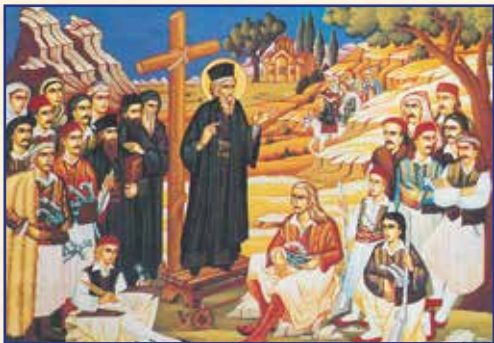
Τὸν δέκατο ὄγδοο αἰῶνα τὸ ἔθνος βρίσκεται σὲ κατάσταση ἀναβρασμοῦ, ἐνῶ ἡ ἐκκλησία ἐντείνει τὲς προσπάθειές της γιὰ τὴν ἀποτίναξη τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ. Ἡ ἵδρυση τῆς Ἀθωνιάδος σχολῆς στὸ Ἅγιον Ὅρος ἐντάσσεται στὴν ὄλη προσπάθεια τῆς ἐκκλησίας νὰ προετοιμάσει τὸν ἄγωνα. Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης, μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους, ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους τὴν ἐποχὴ αὐτῆ.

Στοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνες τῆς δουλείας ὁ κληρικὸς ἦταν λοιπὸν ἐκεῖνος ποὺ μεταλαμβάνετο τὴ γνώση σὲς διψασμένες ψυχές τῶν ραγιάδων καὶ τοὺς ἔδινε τὴν ἐλπίδα γιὰ ἕνα καλύτερο αὔριο, κρατῶντας ζω-

ντανή την ανάμνηση ενός ενδόξου παρελθόντος. Το νέφος των νεομαρτύρων που τόσο παραστατικά περιγράφει την αγία ζωή τους στο Νέον Μαρτυρολόγιον ο Άγιος Νικόδημος ο Άγιορείτης πότισαν με το αίμα τους το δένδρο της ελευθερίας του Έθνους, που κατάφερε να φουντώσει και να δώσει καρπούς το 1821. Οι ρίζες όμως του δένδρου ποτίζονταν αδιάκοπα με το αίμα και τον ιδρώτα των κληρικών στους αιώνες της δουλείας. Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός είναι

ο πιο επιφανής εθνεγέρτης, εκείνος που δίδαξε στα σκοτεινά χρόνια την αξία της παιδείας για τη διατήρηση της εθνικής μας συνείδησης.

Η παρουσία των κληρικών ήταν ιδιαίτερα αισθητή στην Φιλική Έταιρεία, την οργάνωση που αποτέλεσε σε πρώτη φάση το επίτελειο του αγώνα. Ο Ούγγροβλαχίας Ίγνάτιος, ο Γρηγόριος Δικαίος ή Παπαφλέσσας ήταν μερικοί μόνο από τους κληρικούς εκείνους που έθεσαν όλη τη θερμή της ψυχής τους στην υπηρεσία του Έθνους, φλογίζοντας τις καρδιές των υπόδουλων Έλλήνων και

ὀργανώνοντας τὸ ἔθνος γιὰ νὰ ἀντεπεξέλθει στὴν τιτάνια προσπάθεια γιὰ τὴν ἀποτίναξη τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ τῆς βαρβαρότητας. Δὲν ἦταν φυσικὰ ὅλοι οἱ κληρικοὶ σύμφωνοι στὸν χρόνο ἔναρξης τοῦ ἀγῶνα. Τὸ οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο, ὅπως καὶ πολλοὶ διδάσκαλοι τοῦ Γένους, σὰν τὸν κατασυκοφαντημένο Ἀδαμάντιο Κοραή, πίστευαν ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἀπαιτοῦσε προπαρασκευὴ ἱκανή, ἢ ὁποία θὰ ἀπαιτοῦσε ἄρκετὸ χρόνο, διαφορετικὰ οἱ κίνδυνοι γιὰ τοὺς ὑπόδουλους Ἕλληνας, ἰδιαίτερα ἐκείνους ποὺ βρισκόνταν κοντύτερα στὰ κέντρα ἐξουσίας τῶν Ὁθωμανῶν, θὰ ἦταν μεγάλοι. Κι' ἦταν φυσικὴ ἢ ἐφεκτικὴ αὐτὴ στάση, ἐφόσον τὸ οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο δὲν ἦταν διαθεμιμένο τότε νὰ ἀποσεισὴ τὴν ποιμαντικὴ του μερίμνα, ἢ ὁποία συνίστατο καὶ στὴ διαφύλαξη τῆς ζωῆς τοῦ ποιμνίου του. Οἱ σφαγῆς ποὺ ἀκολούθησαν τὴν ἔκρηξη τῆς ἐπανάστασεως ἀπέδειξαν πόσο δίκαιο εἶχαν οἱ ἱεράρχες τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ποὺ δὲν εὐνοοῦσαν τὴν ἄμεση ἔναρξη τοῦ ἀγῶνα.

Τελικὰ ὁ ἀγῶνας ξεκίνησε μὲ τὴν ἔκρηξη τοῦ κινήματος τοῦ Ὑψηλάντη στὶς Παραδουνάβειες ἡγε-

μονίες. Πολλοί προβάλλουν ως επιχείρημα κατά της εκκλησίας τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ε΄ ἀφόρισε τοὺς ἐπαναστάτες, χωρὶς νὰ ἀναλογίζονται ὅτι αὐτὸ ἀποτελοῦσε ἐπιβεβλημένη ἐνέργεια, προκειμένου νὰ διαφυλαχθοῦν οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες ἀπὸ τὴν μανία

τοῦ κατακτητῆ στὰ ἐδάφη ἐκεῖνα ποὺ δὲν τὰ ἀγγιξε ἡ ἐπανάσταση. Ὁ πατριάρχης Γρηγόριος πλήρωσε μὲ τὴ ζωὴ του τὴν ἔμμεση ἀλλὰ οὐσιαστικὴ ὑποστήριξη ποὺ προσέφερε στὸ ἔθνος τὴν κρίσιμη ἐκείνη ὥρα τῆς ἐπανάστασης. Τὸν ἀκολούθησε μία πλειάδα

κληρικῶν. Ὁ Κύριλλος ὁ ΣΤ΄, πρῶν ὀικουμενικὸς πατριάρχης, ἀπαγχονίστηκε στὴν Ἀδριανούπολη, οἱ Χίοι ἱεράρχες Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος Πρώτος καὶ Ἐφέσου Διονύσιος ὁ Καλλιάρχης ἀπαγχονίστηκαν τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1821 στὸ Μέγα Ῥεῦμα, οἱ Ἄνδριοι ἱεράρχες Βάρνης Παῖσιος Νέρης καὶ Μεθώνης Γρηγόριος Μπίστης πλήρωσαν ἐπίσης μὲ τὴ ζωὴ τους τὴν ἐπανάσταση, ὁ Μεθώνης Γρηγόριος κατακρεουργήθηκε μάλιστα μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ ποιμνίου του. Ἡ ἐπανάσταση ἤδη στὴν ἔναρξή της λοιπὸν βάρφτηκε μὲ τὸ ἱερὸ αἷμα τοῦ κλήρου. Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς μὲ τὴ συμβολικὴ ὕψωση τοῦ λαβάρου τῆς ἐπαναστάσεως στὴν Ἁγία Λαύρα ἔγινε

ὁ μπροστάρης καὶ ὁ καθοδηγητὴς τοῦ ἀγῶνα στὰ πρῶτα κρίσιμα βήματά του.

Ἄμετρητοι εἶναι οἱ κληρικοὶ ποὺ ἔδωσαν τὴ ζωὴ τους στὸν βωμὸ τοῦ ἀγῶνα. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι βάσει τοῦ ἐθναρχικοῦ θεσμοῦ οἱ ἐπίσκοποι ἦταν ὑπεύθυνοι ἔναντι τῆς τουρκικῆς διοικήσεως γιὰ τὴν «καλὴ» συμπεριφορὰ τοῦ ποιμνίου τους. Ὁ Σαλῶνων Ἡσαΐας μαρτύρησε μαζί μὲ τὸν Ἀθανάσιο Διάκο, ποὺ ὑπέστη φρικτὰ μαρτύρια μέχρι νὰ παραδώσει τὴν ἀγία του ψυχὴ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύπριου Κυπριανὸς μαζί μὲ ἄλλους κληρικοὺς ἀπαγχονίσθηκαν στὴς 9 Ἰουλίου στὴν Λευκωσία, ἀφοῦ πρῶτα διατράνωσαν τὴν πίστη τους στὰ πεπρωμένα τοῦ ἔθνους, ὅπως ἀποδίδει τὰ λόγια τους ὁ λαϊκὸς ποιητὴς Μιχαηλίδης: «Ἡ Ρωμιοσύνη ἐν φυλῇ συνόττειρη τοῦ κόσμου/ κανένας δὲν εὐρέθηκε γιὰ νὰ τὴν ἐξαλείψει,/ κανένας γιὰτὶ σκέπει τὴν ἀπ' τ' ἄψη ὁ Θεός μου,/ ἢ Ρωμιοσύνη θὰ χαθεῖ, ὄντας ὁ κόσμος λείψει». Μαρτυρικὰ τελειώνει τὸν βίο του στὴν Χίο ὁ μητροπολίτης τῆς νήσου Πλάτων Φραγκιάδης τὸ 1822, τὶς μέρες τῆς καταστροφῆς. Αὐτοὶ εἶναι οἱ πραγματικοὶ ἄγιοι τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ, ὄχι διάφοροι ἀμφίβολης ὀρθοδοξίας ὑποστηρικτὲς τῶν νεωτερισμῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, ποὺ προβάλλονται πρόσφατα ἀπὸ διαφοροὺς ὡς πρότυπα ἐν Χριστῷ βιοτῆς.

Με τὴ συγκρότηση τοῦ νεοελληνικοῦ κράτους οἱ κληρικοὶ βρέθηκαν ἐνώπιον ἐνὸς κολοσσιαίου καθήκοντος, νὰ δημιουργήσουν ἀπὸ τὸ χάος ποὺ ἄφησαν πίσω τους οἱ Τούρκοι ἕναν βιώσιμο κοινωνικὸ ὄργανισμό, προκειμένου τὸ ἔθνος νὰ βαδίσει στὸν δρόμο τῶν πεπρωμένων του. Οἱ κληρικοὶ ἦταν καλύτερα προετοιμασμένοι ἀπὸ τὸν καθένα νὰ ἀναλάβουν τὸ καθήκον αὐτό, διότι καὶ μὴ μὴ μορφωθῆσαν καὶ γνῶση τῆς ἰδιομορφίας τοῦ ποιμνίου καὶ τῶν ἀναγκῶν κάθε περιοχῆς εἶχαν. Ἔτσι βλέπουμε κληρικούς, ὅπως ὁ Ἄνδρουῆς Ἰωσήφ, ὁ Βρεσθῆνης Θεοδώρητος καὶ ὁ Παπαφλέσσας νὰ ἔχουν ἐνεργὸ ρόλο στὴ διοίκηση. Συμμετέχουν στὶς ἐθνικὲς συνελεύσεις, διαμορφώνουν μαζὶ μὲ τοὺς ἀγωνιστὲς τὰ δημοκρατικὰ συντάγματα τοῦ ἀγῶνα καὶ ἀνα-

λαμβάνουν τὰ βάρη τῆς διοικήσεως. Φυσικὸ ἦταν οἱ κληρικοὶ νὰ ἐπικεντρωθοῦν στὰ θέματα τῆς παιδείας. Ὁ Νεόφυτος Βάμβας, Χίος κληρικός, μὲ μεγάλη ἐθνικὴ δράση, εἶναι ὁ ὀργανωτὴς τῆς σύγχρονης παιδείας καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅταν αὐτὸ ἀνοίγει τὶς πύλες του τὸ 1837. Ὁ Παπαφλέσσας ἀναλαμβάνει καὶ στρατιωτικὰ καθήκοντα καὶ χύνει τὸ αἷμα του στὴ μάχη στὸ Μανιάκι, πολεμώντας ἡρωϊκὰ ἐνάντια στὶς αἰγυπτιακὲς ὀρδὲς τοῦ Ἰμπραήμ, ποὺ λυμαίνονταν τὴν Πελοπόννησο.

Ὁ κληρὸς ἦταν, ἐπομένως, ὁ πρωτεργάτης καὶ ὁ δημιουργὸς τῆς ἐπανάστασεως τοῦ 1821. Πόσο ἔχουν ἀλλάξει τὰ πράγματα σήμερα! Οἱ νεωτερισμοί, ἡ εἰσαγωγή τοῦ νέου ἡμερολογίου καὶ ἡ παναίρεση τοῦ οἰκομενισμοῦ ἔχουν φέρεи τὴν κρατοῦσα ἐκκλησία σὲ ἀπόλυτα μειονεκτικὴ θέση στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία. Ἡ ἄλλοτε ἐθναρχοῦσα ἐκκλησία εἶναι σήμερα οὐραγὸς τῶν ἐξελίξεων, παρακολουθεῖ μοιραία καὶ ἄβουλη τὴν δραματικὴ ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους ἐπὶ τὰ χεῖρω. Ἄς ἐλπίσουμε ὁ Κύριος, διακόσια χρόνια μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821, νὰ συνφέρει τοὺς ταγοὺς τῆς ἐπίσημης ἐκκλησίας, γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν στὴ γνήσια ὀρθοδοξία, καὶ τὸ ἔθνος νὰ βαδίσει ξανὰ ἀγέρωχο στὸν δρόμο τῶν πεπρωμένων του.